

NY DANSK UNDERSØGELSE:

Næsten
40%
af svagsynede
kan forbedre synet
dramatisk med
en ny brille

- men de ved det bare ikke
og tror heller ikke på det!

HENRIK HOLTON

OPTIKER, F.A.A.O.

SYNSCENTRALEN
VORDINGBORG

Mange mennesker med nedsat syn har ofte den opfattelse, at de ikke kan komme til at se bedre med nye briller. En ny stor undersøgelse fra Synscentralen i Vordingborg viser imidlertid noget andet. Ud af en gruppe på ca. 3.000 personer med stærkt nedsat syn, kunne en tredjedel se markant bedre med nye briller.

N C K Z O

← Social blindhed

R H S D K

D O V H R

C Z R H S

O N H R C

D K S N V

← Svagsyn

Z S O K N

C K D N R

← Kørekortkrav

S R Z K D

H Z O V C

← Normalsyn

N V D O K

Fig. 1

Synstavlen er stærkt formindsket

Det er et velkendt problem, at man med aftagende syn vil få sværere ved at udføre forskellige daglige gøremål end tidligere. Det kan f.eks. blive vanskeligere at læse de små bogstaver i breve og aviser, se TV-undertekster tydeligt, aflæse tasterne på komfuret eller vaskemaskinen, genkende ansigter på gaden m.m.

Herudover viser forskning, at der er en direkte sammenhæng mellem faldulykker og dårligt syn blandt ældre mennesker. Risikoen for en faldulykke fordobles, når synet er nedsat. Et dårligt syn kan have store konsekvenser for det enkelte menneske, og derfor er det vigtigt, at man får kontrolleret, om briller kan forbedre éns syn.

Synsprøve

Synsevnen udmåles på en synstavle. Synstavlen er opbygget af bogstavs-rækker, der gradvist bliver mindre, jo længere ned på tavlen man ser (Fig. 1). Når øjet er sundt og raskt, kan et menneske, der ikke har behov for briller, se den mindste bogstavs-række på 6 meters afstand. Den mindste række bogstaver på synstavlen benævnes 6/6 og svarer til 100% syn. De øverste og største bogstaver på synstavlen benævnes 6/60. De svarer til 20% syn og betyder, at det en normalt seende person kan se på 60 meter, skal en person med synsevnen 6/60 ind på 6 meter for at se. Hvis man ved en synsprøve fx kun er i stand til at se de største bogstaver på synstavlen, er det optikerens eller øjenlægens opgave

Næsten 40% kan forbedre synet

at undersøge, hvor små bogstaver på synstavlen, patienten kan bringes til at se med brilleglas.

Synsgrænser

Ifølge WHO betragtes man som svagsynet, hvis synsevnen med bedste brillestyrke ligger mellem 6/18 og 6/60, dvs. at man har en synsevne mellem

70% og 20% (Tabel 1) Man betragtes endvidere som socialt blind, når synsevnen er under 6/60, dvs. at ens syn med bedste brillestyrke er dårligere end 20%. Desværre kan optikeren eller øjenlægen ikke altid hjælpe sin patient til at se optimalt. Visse former for øjensygdomme som fx grå stær og AMD bevirker, at det ikke er muligt at

Tabel 1

Synsbrøk	6/6	6/7,5	6/9	6/12	6/18	6/24	6/30	6/36	6/60
Synsevne*	100%	96%	91%	84%	70%	50%	40%	30%	20%

Tabellen viser, hvilken procentandel synsevne man har, idet normalsyn er 100%. Hvis øjenlægen eller optikeren oplyser, at éns syn er 6/18 eller 0.3, svarer det til en synsevne på 70%. Denne beregning af synsevnen er ikke traditionel i DK, men benyttes fx af forsikringselskaber i USA som standard.

*)Synsevne: $E = K^{(1/s - 1)} \times 100$ $K = 0,836$; $s =$ snellen synsevne
 Eksempel med $s = 6/18$ eller 0.3: $E = 0,836^{(1/0,3 - 1)} \times 100 = 69.89\%$

Svagsynede

(synsevne <6/18)

Basis: 2.888 personer

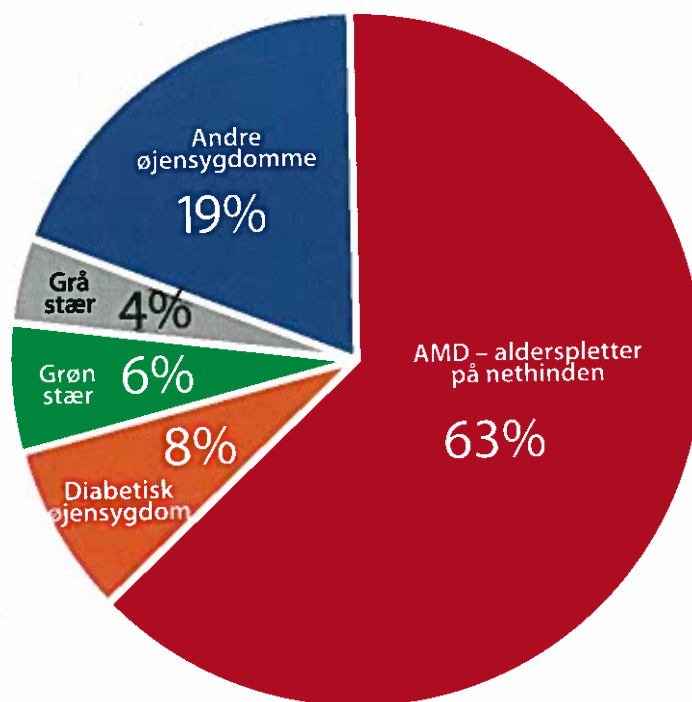

Fig. 2

De 4 hyppigste øjensygdomme, der forårsager svagsyn, tegner sig for næsten 80%, hvoraf AMD - alderspletter på nethinden, alene udgør 63%

Synsforbedring pga. ny brille

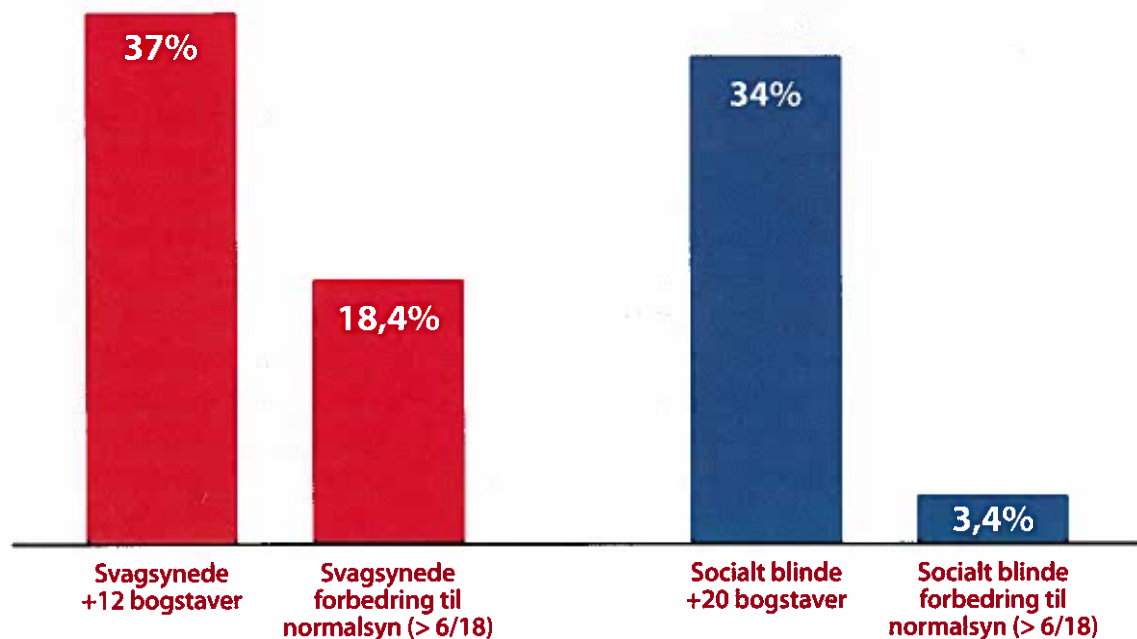

Fig. 3

37% af de svagsynede (1.677 personer) fik en synsforbedring på 12 bogstaver i gennemsnit heraf halvdelen (18,4%) til normalsyn.

34% af de socialt blinde (1.211 personer) opnåede en gennemsnitlig forbedring på 20 bogstaver, hvoraf 3,4% endda nåede normalsyn.

justere brillestyrken, så patienten kan se 100%.

Ifølge færdselsloven er det ikke muligt at erhverve eller bibeholde kørekort til personbil, hvis man med bedste brillestyrke på bedste øje ikke kan bringes til at se mindst 6/12, svarende til 84% syn. Er synet på dårligste øje under 6/60 (20% syn), skal det bedste øje se mindst 6/10, som svarer til 89% syn.

AMD - alderspletter på nethinden – er den største trussel mod syns- evnen

De fire hyppigste øjendiagnoser blandt de 2.888 personer, som indgik i undersøgelsen på Vordingborg

Synscentral, var AMD - alderspletter på nethinden - med 63%, efterfulgt af nethindeforandringer som følge af diabetes, grøn stær (glaucom) og grå stær, der udgjorde hhv. 8%, 6% og 4% (Fig. 2). Alle var af egen øjenlæge diagnosticeret som enten svagsynede eller socialt blinde. Undersøgelsen kan med god tilnærmelse betragtes som repræsentativ for DK, da den er baseret geografisk på det tidligere Storstrøms Amt, der ikke afviger væsentligt fra det øvrige land i demografisk henseende.

Nye briller gav en næsten utrolig synsforbedring for svagsynede
I det følgende beskrives en opgørelse

Næsten **40%** kan forbedre synet

over de synsforbedringer, der kunne opnås blandt 2.888 personer, der har været til synsprøve hos Synscentrals optiker i Vordingborg 1997-2009. Synsevnen med den medbragte brille blev målt og sammenlignet med synsevnen med den nye brillestyrke.

Resultatet viste, at over en tredjedel (35,7%) af de 2.888 personer, der deltog i undersøgelsen, fik en markant forbedring af synsevnen med ny brillestyrke (Fig. 3).

I gruppen af svagsynede med synsevne bedre end 6/60 (1.677 personer) opnåede 37% gennemsnitlig 2,5 liniers synsforbedring med ny brillestyrke eller 12 bogstaver flere på Fig. 1! Dette betyder, at hvis en person med sine gamle briller fx havde en synsevne på 6/24 (50% syn), kunne personen med de nye briller se 6/12 (84% syn). 309 af disse personer (18,4% af gruppen på 1.677) opnåede en forbedring til normalsynsområdet, dvs. en synsevne bedre end 6/18 (70% syn), så de kunne læse linien lige over 'Kørekortkrav' helt eller delvist på Fig. 1. *Og ikke mindre end 17% genvandt kørekortsynet!*

I gruppen med social blindhed (synsevne på 6/60 eller mindre) kunne 34% gennemsnitlig opnå 4 liniers synsforbedring med ny brillestyrke eller 20 bogstaver flere på Fig. 1. Dette betyder, at hvis en person med sine gamle briller fx har en synsevne på 6/60 (20% syn), kan personen med nye briller komme til at se 6/24 (50% syn). 41 personer (3,4% af gruppen på 1.211)

kunne endda opnå at se bedre end 6/18 (70% syn) og derved læse linien over 'Kørekortkrav' helt eller delvist.

En overvejende del af de personer, som deltog i undersøgelsen, havde den opfattelse, at de ikke kunne komme til at se bedre med nye briller. Men resultatet viser tydeligvis, at svagsynede ufortøvet bør få undersøgt, om éns briller passer i styrken.

En ud af tre har statistisk mulighed for en markant synsforbedring (Fig. 3). Og en fremgang for socialt blinde med 20 bogstaver på synstavlen giver en så radikal forbedring af synsoplevelsen, at der herved opnås en øgning af livskvaliteten, som næsten ikke kan udtrykkes i ord.

Selv den bedste brille hjælper ikke altid...

Men: Afslutningsvis skal det understreges, at et godt syn ikke kun kan defineres ud fra, hvor små bogstaver man kan se på synstavlen. Nogle øjensygdomme fører til bortfald af synsfeltet, nedsat farvesyn og forvredne billeder - her hjælper briller ikke. I disse situationer vil det være nødvendigt med synshandicap kompenserende hjælpemidler.

Det altafgørende som undersøgelsen har påvist er, at den enkelte borger - med stærkt nedsat syn - får gennemført en synsprøve på en synscentral, hvor den fornødne ekspertise i svagsynsoptik forefindes, så chancen for synsforbedring ikke forpasses.